

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

ภูริตา แซ่ตั้ง¹
นิพนธ์ ศศิธรเสาวภา²

¹ ผู้นิพนธ์ประสานงาน โทรศัพท์ 088-255-1570 อีเมล: phurita.saetang@gmail.com

รับเมื่อ 21 เมษายน 2564 วันที่แก้ไขบทความ 5 กรกฎาคม 2564 ตอรับเมื่อ 6 กรกฎาคม 2564

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม 2) เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม จำนวน 321 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ตัวแทนผู้สูงอายุ และผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ จำนวน 13 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 60-70 ปี ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท อาศัยอยู่กับครอบครัวของบุตร และมีโรคประจำตัวสูงถึง ร้อยละ 78.5 ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสิ่งแวดล้อม รองลงมาคือด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านร่างกาย ตามลำดับ แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม พบว่า ผู้สูงอายุควรได้รับการตรวจสุขภาพเป็นประจำ มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเรื่องสุขภาพ การจัดกิจกรรมนันทนาการ การให้ความรู้เรื่องการบริโภค มีการจัดกิจกรรมทางศาสนา การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุ การจัดตั้งศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ มีการสร้างเครือข่ายทางสังคมให้กับผู้สูงอายุ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุกับคนทุกวัยในชุมชน สนับสนุนผู้สูงอายุที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ เข้าร่วมตำแหน่งต่างๆ ของชุมชน จัดโครงการเสริมสร้างรายได้ให้ผู้สูงอายุ ปรับปรุงสภาพแวดล้อมของชุมชน ให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : คุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบล

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

² รองศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

The Quality of Life of the Elderly in Phrong Maduea Subdistrict Administrative Organization Area, Mueang Nakhon Pathom District, Nakhon Pathom Province

Phurita Saetang¹

Nipon SasitornSaowapa²

¹ Corresponding Author, Tel.088-255-1570, E-mail: phurita.saetang@gmail.com

Received 21 April 2021; Revised 5 July 2021; Accepted 6 July 2021

Abstract

The purposes of this research were to study the quality of life level of the elderly in Phrong Maduea Subdistrict Administrative Organization, Mueang Nakhon Pathom District, Nakhon Pathom Province and to compare the quality of the elderly in Phrong Maduea Subdistrict Administrative Organization area, Mueang Nakhon Pathom District, Nakhon Pathom Province by personal factor classification. The samples were elders who were 60 years old and older in Phrong Maduea Subdistrict Administrative Organization, Mueang Nakhon Pathom District, Nakhon Pathom Province for the number of 321 people. The researcher used a survey research format by employing a questionnaire as a tool in collecting data. Statistics were used in the analysis of personal factors and the quality of life of the elderly. Descriptive statistics were used: frequency, percentage, mean, standard deviation. The comparison of the quality of life of the elderly according to personal factors was analyzed by the Inferential statistics including t-test and One-way ANOVA. The researcher will analyze for the statistical significance by using the Sheffe's Method. Regarding the level of life quality of old people in Phrong Maduea Subdistrict Administrative Organization, Mueang Nakhon Pathom District, Nakhon Pathom Province, it was found that the overall was in an average level with the mean of 3.24. When considering in each aspect, the highest was the environmental aspect, spiritual aspect, social relation aspect and physical aspect respectively. The comparison of the life quality differences of the elderly in the Phrong Maduea Subdistrict Administrative Organization, Mueang Nakhon Pathom District, Nakhon Pathom Province, according to personal factors, it was found that the elderly with different sex, age, occupation, income and family characteristics would cause different quality of life with the statistical significance at the .05 level.

Keywords : The Quality Of Life, The Elderly, Subdistrict Administrative Organization

¹ M.P.A (Public and Private Management), Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University

² Assistant Professor Dr., Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University

1. บทนำ

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aged Society) เป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก ทั้งในระดับโลกและในระดับชาติ สัดส่วนประชากรโลกในปี พ.ศ. 2559 มีประชากร 7,433 ล้านคน ในจำนวนนี้มีประชากรผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปอยู่ถึง 929 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 12.5 ของประชากรทั้งหมด (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2559) องค์การสหประชาชาติ (UN) ได้กำหนดว่าประเทศที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปเป็นสัดส่วนเกินร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศให้ถือว่าเป็นประเทศที่ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) และจะก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) เมื่อมีสัดส่วนของ ประชากรในประเทศที่อายุ 60 ปีขึ้นไปเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 20 สภาพพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คาดการณ์ว่าปี พ.ศ. 2564 ประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ เป็นประเทศที่สองของอาเซียน รองจากสิงคโปร์ โดยมีประชากรทั้งหมด 66.4 ล้านคน เฉพาะผู้สูงอายุ 10,670,000 คน หรือร้อยละ 16.06 (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2562) การที่ประเทศไทยมีจำนวนผู้สูงอายุเกินกว่าร้อยละ 10 ของจำนวนประชากรทั่วประเทศ ถือว่าประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาประเทศ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการแพทย์ทำให้ประชากรมีอายุยืนยาว แต่การที่ประชากรมีอายุยืนยาวขึ้นไม่ได้หมายความว่าภาวะสุขภาพจะดีขึ้น ประชากรสูงอายุต้องเผชิญกับปัญหาการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังเพิ่มขึ้น ผู้สูงอายุไม่น้อยยังต้องประสบกับภาวะทุพพลภาพ หรือต้องพึ่งพาผู้อื่น ผลการศึกษาล่าสุด จากรายงานการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 ระยะ 5 ปีแรก (พ.ศ.2545-2549) นอกจากปัญหาด้านร่างกายและจิตใจแล้ว ยังมีปัญหาด้านสังคมและสภาพแวดล้อมอีกด้วย โดยผู้สูงอายุต้องการการยอมรับจากครอบครัวและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ต้องการที่พึ่ง ต้องการความมั่นคงในชีวิต ดังนั้นการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุควรจะมีร่วมกันทั้งภาครัฐและเอกชน

องค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อมีจำนวน 11 หมู่บ้าน พื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม ประชาชนส่วนใหญ่จึงทำอาชีพเกษตรกรรม มีโรงเรียนจำนวน 3 แห่ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 2 แห่ง และสถานีตำรวจ จำนวนประชากร 9,563 คน จำนวนผู้สูงอายุ 1,636 คน คิดเป็นร้อยละ 17.11 ซึ่งจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2559 จำนวน 1,403 คน เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 16.60 (สำนักบริหารการทะเบียน, 2563) ซึ่งมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มขึ้นทุกปี จากการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เนื่องจากผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรรม ปลูกพืชผัก เช่น ผักบุ้ง กุยช่าย ข้าวโพด สวนกล้วยไม้ มีการเลี้ยงสุกร วัว และปลาสวยงาม ซึ่งการทำเกษตรกรรมต้องอาศัยร่างกายที่แข็งแรง แต่เมื่ออายุมากขึ้นร่างกายก็เสื่อมสภาพลง ทั้งกระดูก ข้อต่อเสื่อม หัวใจทำงานช้าลงและสายตาดำฝ้าฟาง อีกทั้งโรคประจำตัว ทำให้เคลื่อนไหวไม่สะดวก ไม่สามารถทำงานได้ดังเช่นเดิม ขาดรายได้ในการจุนเจือครอบครัว อีกทั้งค่าใช้จ่ายทางด้านสุขภาพก็เพิ่มขึ้น ส่งผลต่อสุขภาพจิต เกิดความเครียดและกังวลใจ ส่วนคนรุ่นใหม่ในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ นิยมไปทำงานหารายได้ในเมืองมากขึ้น ไม่สนใจงานเกษตรกรรมโดยมองว่าเป็นงานที่เหนื่อย ต้องใช้แรงงาน ทำให้ครอบครัวขาดความใกล้ชิดกัน ผู้สูงอายุไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่เท่าที่ควร ถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพัง เกิดผลกระทบทางด้านจิตใจ ทำให้รู้สึกท้อแท้ หดหู่ น้อยใจ รู้สึกไม่มั่นคง ไม่ปลอดภัย ต้องการแหล่งพึ่งพิงมากขึ้น ส่งผลให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไป ไม่ค่อยอยากพบปะกับบุคคลอื่นๆ การเปลี่ยนบทบาทจากผู้ให้มาเป็นผู้รับ ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าลดลง

องค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ ได้ตระหนักถึงปัญหาต่างๆ ของผู้สูงอายุ จึงให้การช่วยเหลือทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้แก่ ดำเนินการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ซึ่งได้รับการจัดสรรจากรัฐบาล แล้วจึงได้มีนโยบายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยจัดทำโครงการต่างๆ เช่น โครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ โครงการเสริมสร้างรายได้ผู้สูงอายุ และโครงการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ นอกจากโครงการดังกล่าว ยังได้ให้การช่วยเหลือทางอ้อม โดยการร่วมมือกับหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ในด้านการให้การสนับสนุนงบประมาณเพื่อกระตุ้นองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอีกด้วย เช่น ชมรมผู้สูงอายุ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล และกลุ่มแม่บ้าน เป็นต้น อีกทั้งยังขอสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครปฐม สำหรับผู้สูงอายุที่ไร้ที่พึ่งพิง ในการสร้างที่อยู่อาศัย และเงินเพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคอีกด้วย แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมความต้องการของผู้สูงอายุในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ

จากที่มาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงศึกษาวิจัยว่าคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลมีความแตกต่างกันหรือไม่ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้เหมาะสม ซึ่งจำเป็นต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบและลักษณะต่างๆ ของผู้สูงอายุรวมถึงสภาพแวดล้อมและบริบทของสังคมนั้นๆ เพื่อนำผลการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนกำหนดนโยบาย และแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้สอดคล้องเหมาะสมกับปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่ออย่างต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

2.2 เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

3. สมมติฐาน

- 3.1 ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อที่มีเพศต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน
- 3.2 ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อที่มีอายุต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน
- 3.3 ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อที่มีอาชีพต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน
- 3.4 ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อที่มีรายได้ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน
- 3.5 ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อที่มีลักษณะครอบครัวต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน
- 3.6 ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อที่มีภาวะสุขภาพต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน

4. การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดในการวิจัย

4.1 แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

WHOQOL Group (1996) ได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตไว้ว่า เป็นการรับรู้ของแต่ละบุคคลต่อสถานะในชีวิตของพวกเขา ภายใต้บริบทของวัฒนธรรมและความหมายของระบบในสังคมที่พวกเขาอาศัยอยู่ และจะสัมพันธ์กับเป้าหมาย ความคาดหวัง มาตรฐานของสังคม และสิ่งอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับพวกเขา เป็นแนวความคิดที่กว้างเต็มไปด้วยความซับซ้อนครอบคลุมในแง่ของ องค์ประกอบใน 4 มิติ คือ มิติด้านสุขภาพกาย มิติด้านสุขภาพจิต มิติด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และมิติด้านสภาพแวดล้อม

WHOQOL Group (1996) ได้แบ่งองค์ประกอบคุณภาพชีวิตออกเป็น 4 ด้านดังนี้

1. ด้านร่างกาย (Physical Domain) คือ การรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของบุคคล ซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน เช่น การรับรู้สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย การรับรู้ถึงความรู้สึกสบายไม่มีความเจ็บปวด การรับรู้ถึงความสามารถที่จะจัดการกับความเจ็บปวดทางร่างกายได้ การรับรู้ถึงพลังกำลังในการดำเนินชีวิตประจำวัน การรับรู้ถึงความเป็นอิสระที่ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น การรับรู้ถึงความสามารถในการเคลื่อนไหวของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการทำงาน การรับรู้ว่าคุณไม่ต้องการพึ่งพาต่างๆ หรือการรักษาทางการแพทย์อื่นๆ เป็นต้น

2. ด้านจิตใจ (Psychological Domain) คือ การรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง เช่น การรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ลักษณะของตนเอง การรับรู้ถึงความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง การรับรู้ถึงความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ถึงความคิด ความจำ สมาธิ การตัดสินใจและความสามารถในการเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการจัดการกับความเครียดหรือกังวล การรับรู้เกี่ยวกับความเชื่อต่างๆ ของตนที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ถึงความเชื่อด้านวิญญาณ ศาสนา การให้ความหมายของชีวิตและความเชื่ออื่นๆ ที่มีผลในทางที่ดีต่อการดำเนินชีวิต มีผลต่อการเอาชนะอุปสรรค เป็นต้น

3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships Domain) คือ การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการที่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม การรับรู้ว่าคุณเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคมด้วย

4. ด้านสภาพแวดล้อม (Environment Domain) คือการรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ว่าตนมีชีวิตอยู่อย่างอิสระ ไม่ถูกกักขังมีความปลอดภัยและมั่นคงในชีวิต การรับรู้ว่าได้อยู่ในสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ปราศจากมลพิษต่างๆ การคมนาคมสะดวกมีแหล่งประโยชน์ด้านการเงิน สถานบริการทางสุขภาพและสังคม สงเคราะห์ การรับรู้ว่าตนมีโอกาสที่จะได้รับ ข่าวสาร หรือฝึกฝนทักษะต่างๆ การรับรู้ว่าตนได้มีกิจกรรมสันทนาการและมีกิจกรรมในเวลาว่าง เป็นต้น

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

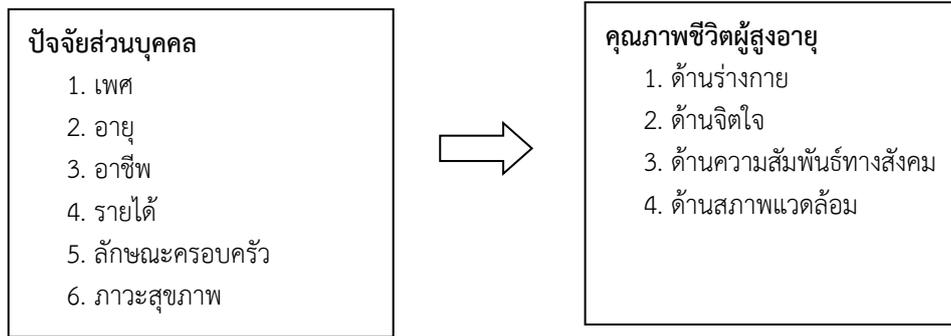
สายโสม วิสุทธยานนท์ (2555) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลสำโรงเหนือ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่าระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุพบว่า ปัจจัยด้านรายได้ต่อเดือนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ และปัจจัยด้านอายุ และด้านสถานภาพสมรส มีความสัมพันธ์ทางลบกับคุณภาพชีวิต

ณัฐภา ฐ ราช (2555) ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ผู้สูงอายุมีทัศนคติ ทั้งในด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสภาพแวดล้อม และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม อยู่ในระดับปานกลาง และผลการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในตำบลหนองปรือ พบว่า ความแตกต่างของเพศ อายุ สถานภาพระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกันมีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

มันโชร ดอละ (2559) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษา ตำบลบวลา อำเภอกาบัง จังหวัดยะลา ผลปรากฏว่าระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ศาสนา อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส การออกกำลังกาย ลักษณะการอยู่อาศัยที่แตกต่างมีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุต่างกัน

สุนันทา คำบุญเรือง (2559) ศึกษาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตำบลดอยฮาง อำเภอมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย จำนวน 235 คน พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 83.0 มีระดับคุณภาพชีวิตทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ในระดับปานกลาง และพบว่า สถานภาพสมรส มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยด้านเพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ปัจจัยด้านอายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ อาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ รายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ การอยู่อาศัย ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โรคประจำตัว ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ การรักษาพยาบาล ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดเรื่องคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก ที่เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสภาพแวดล้อม จากการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ พบว่า เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ลักษณะครอบครัว และภาวะสุขภาพ เป็นปัจจัยที่จะศึกษาว่ามีผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหรือไม่ จึงนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ลักษณะครอบครัว และภาวะสุขภาพ ส่วนตัวแปรตาม คือคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้านดังนี้ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสภาพแวดล้อม

5. วิธีการวิจัย

5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 1,636 คน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการคำนวณกลุ่มตัวอย่างของทาโรยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และมีความคลาดเคลื่อนได้ร้อยละ 5 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ 321 คนและสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ ซึ่งมีจำนวน 11 หมู่บ้าน โดยใช้สูตรคำนวณ ดังนี้

$$\text{ตัวอย่างผู้สูงอายุแต่ละหมู่บ้าน} = \frac{\text{จำนวนผู้สูงอายุแต่ละหมู่บ้าน} \times \text{ขนาดกลุ่มตัวอย่าง}}{\text{จำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด}}$$

จากนั้น นำกลุ่มตัวอย่างแต่ละหมู่บ้านมาแบ่งเป็นช่วงอายุ คำนวณสัดส่วนโดยการเทียบบัญญัติไตรยางศ์ และนำบัญชีรายชื่อผู้สูงอายุในแต่ละหมู่บ้านมาเรียงลำดับเลขที่แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีจับฉลากจนครบตามจำนวนที่กำหนดไว้

5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการวิจัย โดยประยุกต์แบบสอบถามตัวชี้วัดคุณภาพชีวิต ขององค์การอนามัยโลก ชุดย่อฉบับภาษาไทย Whoqol-Vref-Thai (สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล, 2540) แบบสอบถามประกอบด้วย 2 ส่วน คือ คำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม และคำถามเกี่ยวกับระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ ตามองค์ประกอบคุณภาพชีวิต 4 ด้านได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสภาพแวดล้อม จำนวน 26 ข้อ โดยเลือกตอบเพียงคำตอบเดียว ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด การแปลผลคะแนนระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ ทำได้โดยหาค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมจากข้อคำถามทุกข้อ โดยแบ่งระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ ออกเป็น 5 ระดับ ตามความกว้างของอัตราภาคขั้น (บุญเรียง ขจรศิลป์, 2539) เท่ากับ 0.80 ซึ่งสามารถแบ่งระดับคะแนนเฉลี่ยได้ดังนี้

ช่วงคะแนนตั้งแต่	4.21-5.00	หมายถึง	มีคุณภาพชีวิตในระดับสูงมาก
ช่วงคะแนนตั้งแต่	3.41-4.20	หมายถึง	มีคุณภาพชีวิตในระดับสูง
ช่วงคะแนนตั้งแต่	2.61-3.40	หมายถึง	มีคุณภาพชีวิตในระดับปานกลาง
ช่วงคะแนนตั้งแต่	1.81-2.60	หมายถึง	มีคุณภาพชีวิตในระดับต่ำ
ช่วงคะแนนตั้งแต่	1.00-1.80	หมายถึง	มีคุณภาพชีวิตในระดับต่ำมาก

แบบสอบถามได้ผ่านการตรวจสอบค่าความเที่ยงตรง (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยใช้สูตรคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม ได้ค่า IOC เท่ากับ 1 และผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha จากการทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นโดยรวมของแบบสอบถาม เท่ากับ .941 ซึ่งค่าดังกล่าวเหมาะสม สามารถนำไปใช้ในการสอบถามได้

5.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 321 ชุด โดยการลงพื้นที่ไปพบกับผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยการนำของผู้ใหญ่บ้าน และอาสาสมัครสาธารณสุข แล้วให้ผู้สูงอายุตอบแบบสอบถาม จากนั้นตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม

5.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลจากแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเขตองค์การบริหารส่วนตำบล โพรงมะเดื่อ ใช้สถิติ t-test และ One-Way ANOVA หากพบว่ามีนัยสำคัญ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Sheffe's Method)

6. ผลการวิจัย

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล โพรงมะเดื่อ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

ตารางที่ 1 คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ ในภาพรวม

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
ด้านร่างกาย	3.09	0.63	ปานกลาง
ด้านจิตใจ	3.26	0.54	ปานกลาง
ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	3.13	0.78	ปานกลาง
ด้านสภาพแวดล้อม	3.44	0.67	สูง
ภาพรวม	3.24	0.57	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ ในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.24 เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสภาพแวดล้อม รองลงมา ด้านจิตใจ และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือด้านร่างกาย

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ ด้านร่างกาย ประเด็นที่ได้คะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ การพึงพอใจกับคุณภาพในการนอนหลับ รองลงมาคือการที่สามารถไปไหนได้ด้วยตนเอง และข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดคือการทำงานได้อย่างที่เคยทำมา ด้านจิตใจ พิจารณารายข้อเรียงตามลำดับ ดังนี้ ความรู้สึกพึงพอใจในการดำรงชีวิต (เช่น มีความสุข ความสงบ มีความหวัง) รองลงมาคือการรู้สึกว่าชีวิตมีความหมาย และข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การมีความรู้สึกเหงาเศร้า สิ้นหวัง วิตกกังวล ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม พิจารณารายข้อเรียงตามลำดับ ดังนี้

ความรู้สึกพอใจต่อการผูกมิตรหรือเข้ากับคนอื่น รองลงมาคือการพอใจกับการช่วยเหลือที่เคยได้รับจากเพื่อนๆ และคนรอบข้าง และข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ เช่น การออกกำลังกาย การร้องเพลง ด้านสภาพแวดล้อม พิจารณารายข้อเรียงตามลำดับ ดังนี้ ความพอใจกับสภาพบ้านเรือนที่อยู่ตอนนี้ รองลงมา คือความรู้สึกว่าชีวิตมีความมั่นคงปลอดภัย และข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การที่มีเงินพอใช้จ่ายตามความจำเป็น

ผลการศึกษาดังกล่าวสรุปได้ว่า 2. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ความแตกต่างของคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{x}	S.D.	t	P-value
ชาย	149	3.32	0.55	2.486	0.013*
หญิง	172	3.17	0.58		

*p<.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อที่มีเพศต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้สูงอายุเพศชาย มีคุณภาพชีวิตที่สูงกว่าเพศหญิง

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความแตกต่างของคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ จำแนกตามอายุ

อายุ	SS	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	16.038	2	8.019	28.566	0.00*
ภายในกลุ่ม	89.267	318	0.281		

*p<.05

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการทดสอบความแตกต่างด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ระหว่างอายุ กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อที่มีอายุต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ระหว่างคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ กับอายุ โดยวิธี Scheffe

อายุ	\bar{x}	60-70 ปี	71-80 ปี	มากกว่า 80 ปี
		2.79	3.12	3.41
60-70 ปี	2.79		.29*	.62*
71-80 ปี	3.12			.33*
มากกว่า 80 ปี	3.41			

*p<.05

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe พบว่า ผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 60-70 ปี มีคุณภาพชีวิตแตกต่างจากผู้สูงอายุที่มีอายุ 71-80 ปี ผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 60-70 ปี มีคุณภาพชีวิตแตกต่างจากผู้สูงอายุที่มีอายุมากกว่า 80 ปี ผู้สูงอายุที่มีอายุ 71-80 ปี มีคุณภาพชีวิตแตกต่างจากผู้สูงอายุที่มีอายุ มากกว่า 80 ปี

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ความแตกต่างของคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ
จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	SS	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	8.478	3	2.826	9.252	.00*
ภายในกลุ่ม	96.827	317	.305		
รวม	105.305	320			

*p<.05

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลการทดสอบความแตกต่างด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ระหว่างอาชีพ กับ คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อที่มีอาชีพต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ระหว่างคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ
กับอาชีพ โดยวิธี Scheffe

อาชีพ	\bar{x}	เกษตรกร	ไม่ได้ประกอบอาชีพ	ค้าขาย	รับจ้างทั่วไป
		3.22	3.05	3.50	3.42
เกษตรกร	3.22				
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	3.05			.44*	.37*
ค้าขาย	3.50				
รับจ้างทั่วไป	3.42				

*p<.05

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe พบว่า ผู้สูงอายุที่ประกอบอาชีพค้าขายมีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างจากผู้สูงอายุที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ ผู้สูงอายุที่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างจากผู้สูงอายุอาชีพที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ

ตารางที่ 7 การวิเคราะห์ความแตกต่างของคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ
จำแนกตามรายได้

รายได้	SS	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	14.961	2	7.481	26.331	0.00*
ภายในกลุ่ม	90.344	318	0.284		
รวม	105.305	320			

*p<.05

จากตารางที่ 7 พบว่า ผลการทดสอบความแตกต่างด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ระหว่างรายได้ กับ คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อที่มีรายได้ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 8 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ระหว่างคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ กับรายได้ โดยวิธี Scheffe

รายได้	\bar{x}	น้อยกว่า 5,000 บาท	5,000-15,000 บาท	มากกว่า15,000 บาท
		3.03	3.46	3.44
น้อยกว่า 5,000 บาท	3.03		.43390*	.41*
5,000-15,000 บาท	3.46			
มากกว่า15,000 บาท	3.44			

*p<.05

จากตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe พบว่า ผู้สูงอายุที่มีรายได้ 5,000 -15,000 บาท มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างจากผู้สูงอายุที่มีรายได้ น้อยกว่า 5,000 บาท ผู้สูงอายุที่มีรายได้มากกว่า 15,000 บาท มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างจากผู้สูงอายุที่มีรายได้ น้อยกว่า 5,000 บาท

ตารางที่ 9 การวิเคราะห์ความแตกต่างของคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ จำแนกตามลักษณะครอบครัว

ลักษณะครอบครัว	SS	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	10.653	4	2.663	8.892	0.00*
ภายในกลุ่ม	94.652	316	.300		
รวม	105.305	320			

*p<.05

จากตารางที่ 9 พบว่า ผลการทดสอบความแตกต่างด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ระหว่างลักษณะครอบครัว กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อที่มีลักษณะครอบครัว ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 10 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ระหว่างคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ กับลักษณะครอบครัว โดยวิธี Scheffe

ลักษณะครอบครัว	\bar{x}	อยู่คนเดียว	อยู่กับคู่สมรส	อยู่กับครอบครัวของบุตร	อยู่กับคู่สมรสและบุตร	อยู่กับญาติหรือบุคคลอื่น
		2.78	3.37	3.23	3.39	3.20
อยู่คนเดียว	2.78		.58*	.45*	.61*	
อยู่กับคู่สมรส	3.37					
อยู่กับครอบครัวของบุตร	3.23					
อยู่กับญาติหรือบุคคลอื่น	3.39					
อยู่กับคู่สมรสและบุตร	3.20					

*p<.05

จากตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe พบว่า ผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างจากผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียว ผู้สูงอายุที่อยู่กับครอบครัวของบุตร มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างจากผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียว ผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรสและบุตร มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างจากผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียว

ตารางที่ 11 การวิเคราะห์ความแตกต่างของคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ
จำแนกตามภาวะสุขภาพ

ภาวะสุขภาพ	n	\bar{x}	S.D.	t	P-value
มีโรคประจำตัว	252	3.2326	0.59694	0.787	0.433
ไม่มีโรคประจำตัว	69	3.2869	0.48059		

*p<.05

จากตารางที่ 11 พบว่า ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อที่มีภาวะสุขภาพต่างกัน มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน หมายความว่า ผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว กับไม่มีโรคประจำตัว มีคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ไม่แตกต่างกัน

7. อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ ผู้วิจัยนำมาประมวลกับแนวคิด และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาอภิปรายผลตามลำดับดังนี้

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาวิจัย ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ มีความพึงพอใจกับคุณภาพในการนอนหลับ พึงพอใจในการดำรงชีวิต เช่น มีความสุข ความสงบ มีความหวัง พอใจต่อการผูกมิตรหรือเข้ากับคนอื่น และพอใจกับสภาพบ้านเรือนที่อยู่อาศัย อาจเป็นเพราะผู้สูงอายุมีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตที่มีความสุขทั้งทางร่างกาย จิตใจ ภายใต้บริบทของสังคมและสภาพแวดล้อมปัจจุบัน ตามแนวคิดของ WHOQOL Group (1996) ที่ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตไว้ว่า เป็นการรับรู้ของแต่ละบุคคลต่อสถานะในชีวิตของพวกเขาภายใต้บริบทของวัฒนธรรม ครอบคลุมในแง่ขององค์ประกอบใน 4 มิติ คือ มิติด้านสุขภาพกาย มิติด้านสุขภาพจิต มิติด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และมิติด้านสภาพแวดล้อม สอดคล้องกับงานวิจัยของสายโสม วิสุทธิยานนท์ (2555) ซึ่งศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลสำโรงเหนือ จังหวัดสมุทรปราการ ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสำโรงเหนือ จังหวัดสมุทรปราการโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 72.3

เมื่อพิจารณาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อรายด้าน พบว่า ด้านร่างกาย อยู่ในระดับปานกลาง โดยผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ พึงพอใจกับคุณภาพในการนอนหลับ เพราะการนอนหลับสนิท จะทำให้ร่างกายได้พักผ่อนอย่างเต็มที่ ส่งผลดีต่อสุขภาพ ผู้สูงอายุสามารถไปไหนมาไหนด้วยตนเองได้ แต่ทำงานได้เหมือนอย่างที่เคยทำมาได้น้อยลง และต้องไปรับการรักษาพยาบาลเพราะโรคประจำตัว เนื่องจากอายุเพิ่มมากขึ้นร่างกายก็ทรุดโทรมลง สอดคล้องตามทฤษฎีว่าด้วยการเสื่อมและถดถอย (กรมอนามัย, 2553) ที่เปรียบสิ่งมีชีวิตเหมือนเครื่องจักร ย่อมมีการสึกหรอ แม้จะซ่อมแซมตนเองได้ แต่ระบบเซลล์บางอย่างก็ไม่สามารถซ่อมแซมได้ เช่น เซลล์ประสาท สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลพร ขำวงษ์ และคณะ (2554) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลบางกร่าง อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี พบว่า คุณภาพชีวิตด้านร่างกายคิดเป็นร้อยละ 75.7 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ ด้านจิตใจ อยู่ในระดับปานกลาง โดยผู้สูงอายุรู้สึกพึงพอใจในการใช้ชีวิต มีความสุข ความสงบ มีความหวัง มีโอกาสได้ไปพักผ่อนคลายเครียด และรู้สึกว่าชีวิตมีความหมาย แต่ก็ยังมีความรู้สึกเหงา และวิตกกังวล อาจเป็นเพราะผู้สูงอายุบางส่วนอยู่ตัวคนเดียว สอดคล้องตามแนวคิดขององค์การอนามัยโลกที่ว่า คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ คือการรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง การรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ถึงความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง การรับรู้ถึงความสามารถในการจัดการกับความเครียดหรือกังวล (WHOQOL Group, 1996) และตามทฤษฎีทางจิตวิทยา ที่กล่าวว่า ผู้สูงอายุจะมีความสุขหรือมีความสุขทุกขนั้นขึ้นอยู่กับภูมิหลัง และการพัฒนาด้านจิตใจของผู้นั้น (กรมอนามัย, 2553) และสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ มณัฐกร คงทอง (2554) ซึ่งได้ศึกษาาระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุชุมชนริมทางรถไฟภายในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ พบว่า ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ในรายด้าน ด้านจิตใจ ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง โดยให้ความสำคัญกับคำถามที่ว่า รู้สึกพึงพอใจในชีวิต

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม อยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะที่ผ่านมา ผู้สูงอายุพอใจต่อการผูกมิตรหรือเข้ากับคนอื่น พอใจกับการช่วยเหลือที่เคยได้รับจากเพื่อนๆ และครอบครัว แต่เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการหรือเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ทางสังคมน้อย เช่น การออกกำลังกาย การร้องเพลง ชมรมผู้สูงอายุ แสดงว่าผู้สูงอายุรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น รับรู้ถึงการได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม และรับรู้ว่าคุณได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคมด้วย (WHOQOL Group, 1996) สอดคล้องกับฉันทรา ราช (2555) ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ด้านร่างกายพบว่า ผู้สูงอายุมีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง โดยประเด็นที่มีความสำคัญมากที่สุดคือรู้สึกว่ามีค่า ไม่มีค่า ไม่มีความหมาย รองลงมาคือ มีความพอใจ กับการได้ผูกมิตรกับผู้อื่นหรือเข้ากับผู้อื่นได้เหมือนอย่างที่ผ่านมา

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ ด้านสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องจากผู้สูงอายุพอใจกับสภาพบ้านเรือนที่อยู่ตอนนี้ รู้สึกว่าชีวิตมีความมั่นคงปลอดภัย แต่ไม่มีเงินพอใช้จ่ายตามความจำเป็น สอดคล้องตามแนวคิดขององค์การอนามัยโลกกล่าวว่า การรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น มีความปลอดภัยและมั่นคงในชีวิต การรับรู้ว่าได้อยู่ในสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดีปราศจากมลพิษต่างๆ มีแหล่งประโยชน์ด้านการเงิน มีกิจกรรมนันทนาการ และกิจกรรมในเวลาว่าง (WHOQOL Group, 1996) สอดคล้องกับงานวิจัยของดวงใจ คำคง (2554) ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตำบลลำสินธุ์ อำเภอสครินครินทร์ จังหวัดพัทลุงพบว่ามีความคุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับสูง

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อเพศชายมีคุณภาพชีวิตแตกต่างจากผู้สูงอายุที่เป็นเพศหญิง อาจเป็นเพราะว่าเพศเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต เป็นตัวกำหนดบทบาทและบุคลิกภาพของบุคคลในสังคม เป็นสิ่งที่แสดงถึงค่านิยมของบุคคลที่บ่งบอกถึงคุณภาพ พลังอำนาจ และความสามารถตามธรรมชาติของมนุษย์ เพศหญิงจะรู้สึกว่าตนเองเป็นเพศที่อ่อนแอ ทำให้เพศหญิงมีระดับการพึ่งพาผู้อื่นมากกว่าเพศชาย การที่เพศชายได้รับการยกย่องจากสังคม ทำให้เพศชายเกิดความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า จึงเกิดความพอใจในชีวิต ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉันทรา ราช (2555) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า ผลการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในตำบลหนองปรือ พบว่า เพศ ที่แตกต่างกันมีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อที่มีอายุต่างกันมีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน ผู้สูงอายุที่อายุ 60-69 ปี ยังมีการเปลี่ยนแปลงทางสรีระวิทยาไปยังไม่มาก และพอที่จะช่วยเหลือตนเองและปฏิบัติกิจวัตรประจำวันต่างๆ ได้ด้วยตนเอง จึงมีคุณภาพชีวิตแตกต่างจากผู้สูงอายุ ในช่วงอายุ 71-80 ปี และ อายุมากกว่า 80 ปี จากผลการเปรียบเทียบจะเห็นว่า อายุเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงวัยของแต่ละบุคคล ผู้สูงอายุที่มีอายุมาก ความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ จะลดลง เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่เสื่อมลง ตลอดจนความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันลดลง จึงทำให้ผู้สูงอายุมีความรู้สึกว่าตนเองต้องเป็นภาระกับผู้อื่นมากขึ้น รู้สึกไม่มีคุณค่าส่งผลให้คุณภาพชีวิตไม่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของสายโสม วิสุทธิยานนท์ (2555) เรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลสำโรงเหนือ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ปัจจัยด้านอายุ มีความสัมพันธ์ทางลบกับคุณภาพชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ จำแนกตามอาชีพ พบว่า ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อที่มีอาชีพต่างกันมีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน โดยผู้สูงอายุที่ประกอบอาชีพค้าขายมีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างจากผู้สูงอายุที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ และผู้สูงอายุที่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างจากผู้สูงอายุอาชีพที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ จากผลการศึกษาเบื้องต้น ผู้ศึกษาเห็นว่า การประกอบอาชีพจะมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตในสังคมของบุคคล ทำให้บุคคลมีความพึงพอใจในชีวิต เพราะเป็นการรับรู้ถึงการมีคุณค่าในตนเองที่สามารถปฏิบัติกิจกรรมด้านต่างๆ ได้ด้วยตนเอง และส่งผลถึงคุณภาพชีวิต สอดคล้องกับผลการศึกษา สอาด กาศิโลน (2554) ที่ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเทศบาลตำบลเจ๊ะบิลัง อำเภอมือเมือง จังหวัดสตูล พบว่า ผู้สูงอายุที่มีอาชีพต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ จำแนกตามรายได้ พบว่า ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อที่มีรายได้ต่างกันมีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน ผู้สูงอายุที่มีรายได้ 5,000 - 15,000 บาท มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างจากผู้สูงอายุที่มีรายได้ น้อยกว่า 5,000 บาท และผู้สูงอายุที่มีรายได้มากกว่า 15,000 บาท มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างจากผู้สูงอายุที่มีรายได้ น้อยกว่า 5,000 บาท ส่วนผู้สูงอายุที่รายได้มากกว่า 15,000 บาท มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างจากผู้สูงอายุที่มีรายได้ น้อยกว่า 5,000 บาท ทั้งนี้เพราะรายได้ เป็นสิ่งที่จะนำไปซื้อปัจจัยต่างๆ ในการดำรงชีพ ช่วยให้ผู้สูงอายุมีโอกาสแสวงหาสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิต การมีรายได้หรือฐานะทางเศรษฐกิจดีทำให้บุคคลสามารถตอบสนองต่อความต้องการขั้นพื้นฐาน และรายได้ยังทำให้ผู้สูงอายุมีโอกาสเข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพกลุ่มทางสังคมต่างๆ และการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม โดยไม่ต้องกังวลกับสถานะทางเศรษฐกิจ ดังนั้น รายได้จึงมีความเกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต ซึ่งคุณภาพชีวิตจะดีหรือไม่จึงขึ้นอยู่กับรายได้ด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐธาดา ณ ราช (2555) ที่ศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในตำบลหนองปรือ พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกันมีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ จำแนกตามลักษณะครอบครัว พบว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะครอบครัวต่างกันมีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรสมีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างจากผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียว ผู้สูงอายุที่อยู่กับครอบครัวของบุตร มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างจากผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียว ผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรสและบุตร มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างจากผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียว นั่นเป็นเพราะครอบครัวเป็นสถาบันที่มีความหมายสำหรับบุคคลในครอบครัว โดยเฉพาะผู้สูงอายุ เพราะครอบครัวเป็นแหล่งให้การสนับสนุนซึ่งกันและกันของคนในครอบครัว ช่วยส่งเสริมให้บุคคลมีการดูแลสุขภาพของตนเอง เพื่อนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี เพราะฉะนั้น แรงสนับสนุนจากสมาชิกครอบครัว จึงมีผลต่อการดูแลตนเองและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกมีคุณค่า ไม่รู้สึกเหงาหรืออ้างว้าง โดยเฉพาะเมื่อยามเจ็บป่วยก็มีคนในครอบครัวคอยดูแลเอาใจใส่ ความรู้สึกดังกล่าว ย่อมนำไปสู่ความพึงพอใจในชีวิต ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมันโซร์ ดอเลาะ (2559) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษา ตำบลบาระ อำเภอกาบัง จังหวัดยะลา พบว่า ลักษณะ การอยู่อาศัยที่ต่างกันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ จำแนกตามภาวะสุขภาพ พบว่า ผู้สูงอายุที่มีภาวะสุขภาพต่างกันมีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน หมายความว่า ผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว กับไม่มีโรคประจำตัว มีคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ มีสถานพยาบาลของรัฐ ถึง 2 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลโพรงมะเดื่อ และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลหุบกี้ เมื่อเจ็บป่วยก็จะไปใช้บริการ นอกจากนี้ยังมี การดำเนินงานด้านส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุของหน่วยงานต่างๆ เช่น การติดตามเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ การให้ความรู้ด้านสุขภาพ โดยเจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อีกทั้งปัจจุบันมีช่องทางในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารหลายช่องทาง จึงไม่ยากที่จะหาความรู้ด้านการดูแลสุขภาพ การเข้าถึงข้อมูลวิธีการดูแลสุขภาพ จึงมีผลในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุจึงทำให้คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุไม่แตกต่าง สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนันทา คำบุญเรือง (2559) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตำบลคอยฮาง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย จำนวน 235 คน พบว่า โรคประจำตัว ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

8. สรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาในครั้งนี้สรุปได้ว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ มีระดับคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งหากพิจารณาตามองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตทั้ง 4 ด้าน พบว่าด้านร่างกายจิตใจ และด้านสัมพันธภาพทางสังคม ค่าเฉลี่ยของระดับคุณภาพชีวิตใกล้เคียงกัน คืออยู่ในระดับปานกลาง จึงควรมีการมุ่งเน้นพัฒนา ส่งเสริมการพัฒนาในระดับคุณภาพชีวิต ที่ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ส่วนด้านสภาพแวดล้อม ถึงแม้ว่าจะมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ก็ควรจะส่งเสริมควบคู่กันไปด้วย โดยมุ่งเน้นข้อที่ได้คะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดของแต่ละคำถามในแต่ละด้าน ส่วนคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล จากการศึกษาวิจัย ควร

ให้ความสำคัญกับเพศหญิง ผู้ที่มีอายุ 71 ปีขึ้นไป ผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ ผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท และผู้สูงอายุ ที่อยู่คนเดียว

8.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้งาน

การวิจัยครั้งนี้สามารถรวบรวมข้อมูลจากการศึกษามาสรุปเป็นข้อเสนอแนะได้ดังต่อไปนี้

8.1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1.1 องค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ ควรกำหนดนโยบายเน้นด้านการรักษาพยาบาล และดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ ให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพแก่ผู้สูงอายุ การรักษาผู้สูงอายุยามเจ็บป่วย เพื่อให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพแข็งแรงสามารถทำงานได้อย่างที่เคยมั้มา

8.1.1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ ควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนามากขึ้น จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตใจให้แจ่มใส สามารถควบคุมความรู้สึกของตนเองได้

8.1.1.3 องค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ ควรจัดโครงการให้ผู้สูงอายุได้ทำกิจกรรมร่วมกับคนในชุมชนมากขึ้น เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในชุมชนโดยไม่แบ่งแยกอายุ

8.1.1.4 องค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ ควรส่งเสริมเรื่องอาชีพเสริมให้กับผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีรายได้เพิ่มขึ้นและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การตั้งชมรมเพื่อเป็นศูนย์กลางของผู้สูงอายุในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

8.1.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

8.1.2.1 องค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ ร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลและอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ดำเนินการตรวจสุขภาพเชิงรุกและให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพ การบริโภคอาหารแก่ผู้สูงอายุ

8.1.2.2 องค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ ร่วมกับวัดอินทาราม และชมรมผู้สูงอายุ จัดกิจกรรมฟังธรรมนั่งสมาธิ เพื่อฝึกจิตใจให้สงบ และระลึกว่าสังขารเป็นสิ่งไม่เที่ยง

8.1.2.3 องค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ ร่วมกับครูโรงเรียนวัดหุบรัก จัดกิจกรรมนันทนาการต่างๆ เช่น ตายายเล่านิทานให้เด็กฟัง การแข่งขันกีฬา เป็นต้น

8.1.2.4 องค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ ร่วมกับครูโรงเรียนวัดหุบรัก และปราชญ์ชาวบ้าน จัดอบรมฝึกอาชีพตามที่ผู้สูงอายุสนใจหรือสามารถทำได้ เช่น ทำขนมก้วยช่าย

8.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

8.2.1 ควรมีการศึกษาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโดยเปรียบเทียบกับผู้สูงอายุในตำบลอื่นๆ ในพื้นที่จังหวัดนครปฐม

8.2.2 ควรมีการวิจัยในเชิงคุณภาพ เพื่อจะได้ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างได้อย่างเจาะลึก ในเรื่องความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ดังนั้น การวิจัยเชิงคุณภาพจะทำให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดกว่าจะได้นำมาเป็นแนวทางในการทำวิจัยคุณภาพชีวิตด้านอื่นๆ ต่อไป

8.2.3 ควรศึกษาความพึงพอใจที่ได้รับสวัสดิการจากภาครัฐเพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ในการวางแผน ดำเนินกิจกรรมของภาครัฐเพื่อพัฒนาให้เหมาะสมต่อไป

9. เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมอนามัย. (2553). *การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุระยะยาว*. กรุงเทพมหานคร: กรมอนามัย.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2562). *รายงานการศึกษาเรื่องทิศทางและรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

ณัฐธา ณ ราช. (2555). *คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

ดวงใจ คำคง. (2554). *ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตำบลลำสินธุ์ อำเภอสครินครินทร์จังหวัดพัทลุง* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยทักษิณ, พัทลุง.

บุญเรียง ขจรศิลป์. (2539). *สถิติวิจัย 1* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: พี.เอ็น. การพิมพ์.

- มณัฐกร คงทอง. (2554). *คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุชุมชนริมทางรถไฟภายในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่จังหวัดสงขลา* (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- มันโตร์ ดอเลาะ. (2559). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดชายแดนภาคใต้กรณีศึกษา ตำบลบลาละ อำเภอกาบัง จังหวัดยะลา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.
- วิไลพร ขำวงษ์, จตุพร หนูสวัสดิ์, วรรัตน์ ประทานวโรปัญญา และจิตาภา ศิริปัญญา. (2554). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ. *วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ*, 5(2), 32-40.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2559). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2559*. นครปฐม: พรินเทอริ.
- สอาด กาศีโลน. (2554). *คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเทศบาลตำบลเจ๊ะบิลัง อำเภอมือ จังหวัดสตูล* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- สายโสม วิสุทธิยานนท์. (2555). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลโรงเหนือ จังหวัดสมุทรปราการ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, กรุงเทพมหานคร.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, (2563). *จำนวนประชากร*. สืบค้นจาก https://stat.bora.dopa.go.th/new_stat/webPage/statByYear.php
- สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล. (2540). *เปรียบเทียบตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของ WHO 100 ตัวชี้วัด และ 26 ตัวชี้วัด*. เชียงใหม่: โรงพิมพ์บาสานประจักษ์.
- สุนันทา คำบุญเรือง. (2559). *คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตำบลคอยฮาง อำเภอมือ จังหวัดเชียงราย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.

ภาษาอังกฤษ

- WHOQOL Group. (1996). *WHOQOL-BREF Introduction Administration Scoring and Generic Version of the Assessment*. Geneva: WHOQOL Group.